

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) เพื่อศึกษาหลักการการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (๒) เพื่อเสนอแนะแนวทาง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่างๆ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์ (interview) และแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์” เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีจำนวนทั้งหมด ๘ โรงเรียน ได้แก่ ๑)โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ ๒)โรงเรียนวังน้อยพนมยงค์ ๓)โรงเรียนวัดสุคันธาราม(สุคันธวิทยาการ) ๔)โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ๕)โรงเรียนวัดธรรมจริยา ๖)โรงเรียนวัดลำพระยา ๗)โรงเรียนวัดมณฑลประสิทธิ์๘) โรงเรียน จรูญกิมลีกิจจาทรอนุสรณ์

รวมทั้งหมด ๑๘๓ คน ดังนี้ ดังรูปปรากฏ

ตารางที่ ๓.๑ แสดงข้อมูลโรงเรียนและประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู	รวม
๑	โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์	๔	๔๓	๔๗
๒	โรงเรียนวังน้อยพนมยงค์	๒	๓๒	๓๔
๓	โรงเรียนวัดสุคันธาราม(สุคันธวิทยาการ)	๑	๒๑	๒๒
๔	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	๒	๒๐	๒๒
๕	โรงเรียนวัดธรรมจริยา	๑	๑๔	๑๕
๖	โรงเรียนวัดลำพระยา	๑	๑๒	๑๓
๗	โรงเรียนวัดมณฑลประสิทธิ์	๑	๑๔	๑๕
๘	โรงเรียนจตุรภูมิสถิตกิจจาทรอนุสรณ์	๑	๑๔	๑๕
	รวม	๑๓	๑๗๐	๑๘๓

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่ผู้บริหารและครู คือ

๑. ดร.ฉัตรชัย ธรรมครบุรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์
๒. นายสุรเชษฐ์ ชูคง ตำแหน่ง ครู (หัวหน้างานบริหารงานบุคคล) โรงเรียนวังน้อยพนมยงค์
๓. นางสาวศุภลักษณ์ แยมทรัพย์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดสุคันธาราม(สุคันธวิทยาการ)
๔. นายสมิตร สีมพล ตำแหน่งครู (หัวหน้าฝ่ายวิชาการ) โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
๕. นายวรพงษ์ ศรีเมือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมณฑลประสิทธิ์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามดังนี้

๓.๓.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ใช้แบบการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure Interview) มีสาระสำคัญ ดังนี้

ประเด็นคำถาม “ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์” ๕ ด้าน คือ

๑. ด้านหลักสูตร
๒. ด้านการเรียนการสอน
๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน
๔. ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน
๕. ด้านวัดและประเมินผล

๓.๓.๒ เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) ผู้วิจัยจะใช้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ ของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณ ค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี ๕ ด้าน ๔ ระดับ จำนวน ๓๐ ข้อ แบ่งได้ดังนี้๒

- ด้านหลักสูตร ๖ ข้อ
- ด้านการเรียนการสอน ๖ ข้อ
- ด้านสื่อการเรียนการสอน ๖ ข้อ
- ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ๖ ข้อ
- ด้านวัดและประเมินผล ๖ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open- Ended) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

๓.๓.๓ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำแนวคิด และทฤษฎีของนักวิชาการทางการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

(๑) แบบสอบถาม

(๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

(๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

(๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

(๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

(๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

(๘) รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

(๒) แบบสัมภาษณ์

(๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

(๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๔ การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑. การหาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ผู้อำนวยการหลักสูตรฯ มจร. วัดศรีสุธาราม
๒. รศ.ดร.สิน งามประโคน	ผู้อำนวยการหลักสูตรฯ มจร. วังน้อย
๓. ดร.ฉัตรชัย ธรรมครบุรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์
๔. นางสุวิมล เปลื้องกระโทก	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลาดทราย
๕. นายอำนาจ บุญรอด	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกุฎีประสิทธิ์
- หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{โดยใช้สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึงค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ ค่า +๑ หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน ค่า ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้และ -๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .๐๕ มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง ๕ ท่านซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมทุกจุดประสงค์ของการวิจัย

๒. การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัต (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระดับ ๓.๐๙

๓. ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชากรในพื้นที่

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล กับ ครูและผู้บริหารจำนวน ๑๘๓ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๑๘๓ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเป็นขั้นตอน คือ หลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นตัวเลขบันทึกลงในโปรแกรมการวิจัยทางสถิติดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

๒ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อ สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การเฉลี่ยการแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ แสดงว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ แสดงว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ แสดงว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ แสดงว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ แสดงว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ น้อยที่สุด

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนความเรียง

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ได้แก่การจำแนกข้อมูลออกเป็นอย่าง (Typological) ในการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ของ “การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาธรรม ๔ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

๑. สัจจะ แปลว่า จริง ตรง แท้ มีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐาน

๒. ทมะ แปลว่า ฝึกตน ข่มจิต และรักษาใจ บังคับตัวเองเพื่อลดและละกิเลส

๓. ขันติ แปลว่า อดทน อดทนต่อความลำบากตรากตรำ

๔. จาคะ แปลว่า ความเสียสละ สละวัตถุสิ่งของสงเคราะห์เอื้อเฟื้อกัน ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากขาดแคลน

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป